

SISÄISEN VALVONNAN JA RISKIENHALLINNAN ARVIOINTILOMAKE LAUTAKUNNILLE TP 2023

Kunnanhallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä selkoa, miten sisäinen valvonta ja siihen sisältyvä riskienhallinta on kunnassa järjestetty, onko valvonnassa havaittu puutteita kuluneella tilikaudella ja miten sisäistä valvontaa on tarkoitus kehittää voimassa olevalla taloussuunnittelukaudella. Tätä tarkoitusta varten kunnanhallituksen tulee esittää toimintakertomuksessa selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä sekä keskeiset johtopäätökset sen toteutumisesta tilikaudella.

Sisäisen valvonnan tarkoituksena on varmistaa, että kunnan toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa ja että lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan ja että omaisuus ja voimavarat turvataan.

Vihdin kunnanvaltuuston 27.1.2014 ja kunnanhallituksen 24.3.2014 hyväksymän sisäisen valvonnan ohjeen mukaan sisäisen valvonnan järjestämisestä vastaa kunnanhallitus. Lautakunnalla on velvollisuus valvoa, että sen alainen toiminta tapahtuu kunnanvaltuuston ja kunnanhallituksen hyväksymien tavoitteiden mukaisesti sekä seurata tavoitteiden toteutumista. Kunnanvaltuuston 1.10.2021 § 71 hyväksymän viimeisimmän muutetun hallintosäännön 8 §:n mukaan palvelukeskuksen johtaja vastaa keskuksensa sisäisen valvonnan järjestämisestä ja toimivuuden varmistamisesta.

Sisäisen valvonnan yleisohje koskee kaikkia kunnan toimielimiä, kunnan johtoa eri organisaatiotasolla ja kaikkia esimiesasemassa olevia. Sisäisen valvonnan ohjeen tarkoituksena on varmistaa, että yhteisesti sovittuja ja hyväksytyjä toimintatapoja ja ohjeita noudatetaan kuntamme kaikissa hallintokunnissa.

Tällä arviointilomakkeella arvioidaan lautakunnan alaisen toiminnan toteutumista vuonna 2023. Arviointilomakkeiden yhteenveto ja niistä tehtävät johtopäätökset toimivat pohjana kunnanhallituksen tilinpäätöksessä antamalle sisäisen valvonnan selonteolle. Keskusvaalilautakunnan ja tarkastuslautakunnan osalta lomaketta ei täytetä. Elinvoimalautakunnan alaiset elinvoimapalvelut ja infra- ja tukipalvelut tekevät arviointilomakkeen omilta osiltaan.

Lomakkeessa olevien numeeristen yleisarvosanojen perustelut ovat seuraavat:

5=onnistunut kiitettävästi

4=onnistunut hyvin

3=onnistunut tyydyttävästi

2=onnistunut huonosti

1=onnistunut erittäin huonosti

LAUTAKUNTA: SIVISTYSLAUTAKUNTA

1. SÄÄNNÖSTEN, MÄÄRÄYSTEN JA PÄÄTÖSTEN NOUDATTAMINEN

Selonteossa tulee ottaa kantaa sisäisen valvonnan toimivuuteen lakien ja päätösten sekä hyvän hallintotavan noudattamisessa erityisesti lakisääteisissä tehtävissä ja erityisesti silloin, kun niiden noudattamisessa on havaittu puutteita. Selonteossa saattaa olla aiheellista arvioida sisäisen valvonnan toimivuutta tilanteessa, jossa toimielimen tai viranhaltijan toimintaan on tilikauden aikana kohdistunut kunnallisvalitus, korvausvaatimus, syytteeeseen asettaminen tai muu oikeusseuraamus. Huomioithan arvioinnissa myös tietosuojan ja tietoturvan yhtenä arvioitavana kohteena.

Yleisarvosana: 4

Kirjallinen arviointi:

Sivistyslautakunnan tulosalueiden alaiset kuntapalvelut säädellään lakien kautta. .

Sisäisen valvonnan rakenteissa kehitettävää

Sivistyspalveluiden osalta ei vuonna 2023 ole ollut merkittäviä tietosuoja ja tietoturvarikkeitä. Yksi muistutus on tullut asiakkaalta liittyen päiväkodin johtajan toimintaan, muistutus on loppuun käsitelty varhaiskasvatuslain edellyttämällä tavalla.

2. TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN, VAROJEN KÄYTÖN VALVONTA, TULOKSELLISUUDEN ARVIOINNIN PÄTEVYYS JA LUOTETTAVUUS

Tavoitteiden, varojen käytön ja toiminnan tuloksellisuuden toteutumisen seuranta esitetään tilinpäätöksen toimintakertomuksessa ja talousarvion toteutumisvertailussa. Silloin kun tavoitteen asettamisessa tai määrärahan budjetoinnissa on tapahtunut olennainen virhe tai tulosvastuuta ei ole noudatettu tai toimivalta varojen käytössä on toistuvasti ylitetty, saattaa asia kuitenkin olla syytä tuoda esiin selonteossa korjausehdotuksineen.

Yleisarvosana: 4

Kirjallinen arviointi:

Talousarvion ylityksen osalta selvitys tilinpäätöksen toimintakertomuksessa ja talousarvion toteutumisvertailussa.

Opetuspalveluiden toimintakuluissa suurin ylitys oli henkilöstökuluissa, joka johtui pääosin hankerahoilla palkatuista opettajista ja ohjaajista sekä kolmeen valmistavaan luokkaan liittyvistä kuluista, joita ei oltu huomioitu vuoden 2023 talousarviota laadittaessa, näitä kuluja oli yhteensä n. 187 000 euroa. Kulut tullaan saamaan kuntaan takautuvasti valtion osuuksina.

Varhaiskasvatuksen toimintakuluissa suurin ylitys oli henkilöstökuluissa, joka johtui pääosin sijaismäärärahojen käytöstä. Lyhytaikaisiin sijaisiin on käytetty 391 000 euroa ja niihin oli varattu talousarviossa 97 000 euroa eli ylitystä tuli 294 000 euroa. Aikaisempina vuosina sijaismäärärahat on saatu täyttämättä jätetyistä tehtävistä, mutta vuonna 2023 lähes kaikki toimet ovat olleet täytettyinä.

3. RISKIENHALLINNAN JÄRJESTÄMINEN

Riskienhallinnalla tarkoitetaan järjestelmällisiä menettelyjä, joiden avulla tunnistetaan ja arvioidaan kunnan toimintaan liittyviä riskejä sekä määritellään toimintatavat riskien hallitsemiseksi, valvomiseksi ja säännönmukaiseksi raportoimiseksi.

Kunnan riskienhallinnan tasoa ja riittävyttä arvioidaan sekä varsinaiseen toimintaan, investointeihin, rahoitukseen että vahinkoihin liittyvissä riskeissä. Riskit vaikuttavat toteutuessaan kunnan asemaan, talouteen, palvelukykyyn, työvoiman saatavuuteen ja yleiseen kilpailukykyyn asukkaista ja yrityksistä. Toimintaan, investointeihin ja rahoitukseen liittyvät riskit jäävät pääsääntöisesti kunnan kannettavaksi. Vahinkoriskin toteutumisesta seuraavaa menoa tai menetystä voidaan rajata vakuuttamalla. Riskienhallinnan järjestämistä arvioidaan selonteossa esimerkiksi seuraavin perustein:

- Onko riskienkartoitus kunnassa ajan tasalla ja onko se tehty riittävän kattavasti?
- Onko riskienhallinta ja seuranta vastuutettu selkeästi ja onko siihen riittävä asiantuntemus?
- Onko onnistuttu toteutuneiden riskien ajallisessa ja rahamääräisessä ennakoinnissa?

Yleisarvosana: 3

Kirjallinen arviointi:

Riskienkartoitus ja –hallinta edellyttää sivistyslautakunnan tulosalueiden osalta selkeyttämistä laskutuksen, palkkojen tarkastelun sekä sopimushallinnan osalta. Esimiehille olisi hyvä saada vuoden 2024 aikana kirjallisten prosessikuvausten lisäksi koulutusta asiaan liittyen.

4. OMAISUUDEN HANKINNAN, LUOVUTUKSEN JA HOIDON VALVONTA

Selonteossa arvioidaan sisäisen valvonnan toimivuutta erityisesti silloin, kun omaisuuden hankinnassa, luovutuksessa tai käyttöarvossa on toteutunut menetyksiä, arvon alennuksia tai jouduttu korvaus tai muuhun oikeudelliseen vastuuseen. Menetys tai korvaus voi olla seuraus esimerkiksi virheellisestä menettelystä hankinnan kilpailuttamisessa tai omaisuuden luovutukseen liittyvässä arvonlisäveron palautuksessa tai valtionosuuden takaisinperinnässä.

Yleisarvosana: 5

Kirjallinen arviointi:

Menetyksiä tai seuraamuksia hankintoihin liittyen ei ole ilmennyt vuoden 2023 aikana.

5. SOPIMUSTOIMINTA

Sopimukseen liittyvää sisäistä valvontaa on selonteossa aiheellista arvioida erityisesti silloin, kun sopimuksella on ollut sellaisia negatiivisia seuraamuksia, joita ei sopimusta tehdessä ole ennakoitu.

Selonteossa on myös syytä arvioida, onko sopimusehtojen noudattaminen ja vanhentumisaikojen seuranta kunnassa ajantasaista ja kattavasti vastuutettu.

Yleisarvosana: 5

Kirjallinen arviointi:

Sivistyslautakunnan tulosalueilla ei ollut sellaisia negatiivisia seuraamuksia sopimustoimintaan liittyen, joita ei sopimusta tehdessä olisi ennakoitu.

6. ARVIO SISÄISEN TARKASTUKSEN JÄRJESTÄMISESTÄ

Sisäisen tarkastuksen tehtävänä on arvioida systemaattisilla menetelmillä sisäisen valvonnan toimivuutta ja tehokkuutta sekä tukea kunnan johtavia viranhaltijoita ja toimielimiä riskienhallinnan toteuttamisessa. Sisäinen tarkastus suoritetaan toimivan johdon johdolla ja alaisuudessa.

Selonteosta tulee käydä ilmi, miten sisäinen tarkastus on toimielimessä järjestetty, tarkastustoiminnon laajuus, kohdentuminen ja keskeiset tulokset päättyneellä tilikaudella ja johtopäätökset.

Yleisarvosana: 4

Kirjallinen arviointi:

Sivistyspalveluiden lautakuntien osavuosikatsaus ja toimintakertomus laaditaan kunnan ohjeiden ja aikataulun mukaan. Sivistyspalveluiden lautakunnat saavat raportit talousarvion toteutumisesta kokousaikataulun mukaisesti. Osavuosikatsaus on lautakuntien hyväksyttävänä elokuun kokouksissa. Opetuksen tulosalueen talousarvion ennakointi on mahdollista vasta marraskuussa, koska tällöin on tiedossa alkaneen lukuvuoden henkilöstökulut. Kunnan valtuuttamat tilintarkastajat tarkastavat vuosittain peruskoulu- ja lukiotilaston sekä taloustilaston. Sivistyspalveluiden käteiskassat tarkastetaan vuosittain. Sisäisen valvonnan lomakkeen täyttö suoritetaan vuosittain käymällä tämä lomake läpi lautakunnan ja viranhaltijoiden kanssa.

Varhaiskasvatuksessa sisäistä valvontaa suoritetaan palkkojen tarkistuksen kautta, päiväkodin johtajat tarkistavat kaksi kertaa vuodessa koko henkilöstön palkkojen oikeellisuuden. Opetuspalveluissa palkkoja tarkistetaan aina syksyisin, kun opettajille ja ohjaajille syötetään kuluva lukuvuoden tuntimäärät, jotka ovat palkanmaksun perustana.

Laskutuksen osalta sisäinen valvonta toteutettiin, kun vuoden 2022 luottotappiot käytiin läpi ja tehtiin muutoksia toimintatapoihin, että jatkossa luottotappioita syntyisi vähemmän.

Lomake palautetaan täytettynä viimeistään 29.2.2024 osoitteeseen talouspalvelut@vihti.fi. Mikäli lautakuntakäsittelyssä tulee muutoksia, näistä ilmoitettava talouspalveluille.